

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa

Tulevaisuusvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa (VNS 3/2020 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava tulevaisuusvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- johtava asiantuntija Sami Pirkkala, valtioneuvoston kanslia
- neuvotteleva virkamies Päivi Kantanen, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Leena Pentikäinen, työ- ja elinkeinoministeriö
- suurlähettiläs Katri Viinikka, ulkoministeriö
- lainsäädäntöneuvos Satu Sistonen, ulkoministeriö
- kehityspolitiikan neuvonantaja Iina Älli, ulkoministeriö
- erityisasiantuntija Hannu Vainonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- neuvotteleva virkamies Hannu Stålhammar, sosiaali- ja terveysministeriö
- erityisasiantuntija Hanna Onwen-Huma, sosiaali- ja terveysministeriö
- asiantuntija Nina Järviö, Tasa-arvoasiain neuvottelukunta
- johtava asiantuntija Jarmo Päivä, Teknologiateollisuus ry
- työympäristöasiantuntija Juha Sutinen, Teollisuusliitto ry
- professori Liisa Häikiö
- tutkija Meri-Tuulia Kaarakainen
- johtamisen dosentti Mira Karjalainen
- tutkijatohtori Janne Korhonen
- vanhempi tutkija Jukka Lehtonen
- professori Harri Melin
- professori Jyri Seppälä
- tutkimusprofessori Ari Väänänen

Valiokunnan lausunto TyVL 4/2021 vp

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Akava ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- Suomen Yrittäjät ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Agenda2030 on YK:n huippukokouksessa vuonna 2015 hyväksytty globaalin kestävän kehityksen toimintaohjelma, johon Suomi on sitoutunut. Toimintaohjelma tähtää köyhyyden poistamiseen sekä kestäväan kehitykseen, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon.

Valtioneuvoston selonteossa kuvataan toimintaohjelman toteuttamisen nykytila ja Suomen toimenpiteet siihen sisältyvien 17 tavoitteen toteuttamiseksi. Valiokunta tarkastelee selontekoa toimialansa osalta ja kiinnittää huomion seuraaviin näkökohtiin.

Työhyvinvointi

Agenda2030:n tavoitteista työhyvinvointiin liittyvät varsinkin tavoitteet 5 (Sukupuolten tasa-arvo) ja 8 (Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua). Työhyvinvoinnin kannalta tärkeitä seikkoja ovat mm. mahdollisuus omien kykyjen käyttämiseen, mahdollisuus edetä urallaan sekä oikeudenmukainen kohtelu. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä, että työelämään liittyvissä toimenpiteissä keskeisenä tavoitteena on oikeudenmukainen ja inklusiivinen työelämä, joka perustuu syrjimättömyyden ja tasa-arvon edistämiseen.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että uusimman työolobarometrin (Työolobarometri 2019) mukaan yhä useampi palkansaaja kokee työnsä henkisesti raskaaksi ja lähes puolet kokee haitallista stressiä työssään. Työuupumuksen oireista henkistä uupumusta koki aina tai usein 12 prosenttia palkansaajista ja joskus 37 prosenttia. Stressitason nousuun ja kokonaiskuormitukseen on todettu vaikuttaneen mm. työurien pirstaloituminen. Lisäksi erityisesti asiantuntijatyössä jaksamista kuormittavat ylityöt, jotka usein jäävät näkymättömiksi. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta korostaa, että niiltä osin kuin kyse on luonteeltaan rakenteellisista ongelmista, niihin tulee etsiä ratkaisuja rakenteelliselta tasolta eikä individualisoimalla niitä yksilölle.

Koronaviruspandemia on vaikuttanut syvästi yhteiskuntaan ja ihmisiin, ja se on mm. lisännyt voimakkaasti etätyötä. On kuitenkin hyvä huomioda, että etätyö oli lisääntynyt merkittävästi jo viimeisen 10 vuoden aikana ennen pandemiaa. Ennen koronapandemiaa vajaa kolmasosa suomalaisista teki etätöitä ja ylemmillä toimihenkilöillä osuus oli lähes 60 prosenttia. Etätyömahdollisuudet ovat rakenteellisesti jakautuneita, ja etätyö koskettaa ihmisiä vaihtelevasti riippuen heidän koulutus- ja ammattitaustastaan sekä muista tekijöistä, kuten sukupuolesta, vammaisuudes-

Valiokunnan lausunto TyVL 4/2021 vp

ta, etnisyydestä tai asuinpaikasta. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että työntekijöiden moninaisuus ja risteävät erot otetaan huomioon päätettäessä etätyöhön liittyvistä toimenpiteistä.

Valiokunta toteaa etätyön voivan mahdollistaa myös eriarvoistumista. Tätä on tärkeä ennaltaehkäistä säännöksiä ja käytäntöjä laadittaessa. Toimivaan ja sosiaalisesti kestäväan etätyöhön vaikuttavat risteävien erojen lisäksi mm. taloudelliset seikat. Esimerkiksi asuintilat vaikuttavat mahdollisuuteen luoda toimiva ja riittävän rauhallinen etätyöpiste. Kyseessä onkin mittava menoeränsiirto työnantajalta työntekijöille, jos jatkossa työpiste pitää luoda esimerkiksi omaan kotiin. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta korostaa, että vastuu etätyön järjestämisestä ei voi jäädä vain yksittäisen työntekijän harteille. Toimivaan etätyöhön kuuluvat toimivat työtilat ja laitteet, työterveyspalvelut, toimiva etätyöyhteisö ja johtaminen. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä, että myös verotusjärjestelmää kehitetään vastaamaan etätyön vaatimuksia.

Koronapandemia on nostanut yhteiskunnan sukupuolittuneisuuden esiin konkreettisella tavalla. Sekä koronan leviämisen hillintä että elvytystoimet kohdentuvat sukupuoliin eri tavoin mm. työelämän sukupuolenmukaisen segregaatoin vuoksi. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa, että koronapandemia on tuottanut paljon kuormitusta eritoten naisvaltaisilla sote-aloilla, ja pitää tärkeänä varautumista tämän hyvinvointivajeen paikkaamiseen ensi tilassa.

Suomessa on edelleen aloja, joilla työpaikoilla tapahtuu huomattavan paljon työtaturmia ja joilla ilmenee ammattitautteja. Valiokunta korostaa, että näiden vähentämiseksi tarvitaan laadukasta tutkimustyötä sekä riittäviä resursseja viranomaisvalvontaan. Teknologioilla ja digitalisatiolla on mahdollista parantaa työturvallisuutta ja työhyvinvointia. Samalla on kuitenkin tärkeää puuttua myös kasvavaan psykososiaaliseen kuormaan ja kehittää uusia menetelmiä ja tekniikoita työkuormituksen arviointiin ja mittaamiseen.

Työ ja ympäristö

Agenda2030:n tavoitteena on kääntää globaali kehitys uralle, jossa ihmisten hyvinvointi, ihmisoikeudet, talouden vauraus ja yhteiskuntien vakaus turvataan ympäristön kannalta kestävällä tavalla. Hallitusohjelman mukaan Suomi pyrkii olemaan hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilnegatiivinen pian tämän jälkeen. Ekologinen siirtymä tulee vaikuttamaan työpaikkojen ja työn määrään, ja se koskettaa eri aloja eri tavoin. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä, että kestävä kehityksen toimissa ja seurannassa painotetaan ekologisen kestävyuden lisäksi sosiaalista kestävyyttä, jota voidaan pitää edellytyksenä sille, että ekologiseen kestävyteen tähtääville päätöksille ja toimenpiteille syntyy kansalaisten keskuudessa riittävä legitimitetti. Tavoitteet on tärkeä suunnitella ja toteuttaa pitkäjänteisesti yli hallituskausien yhdessä sidosryhmien kanssa. Siirtymään liittyvien investointien vauhdittamiseksi tulevaisuuteen ja toimintaympäristöön liittyviä epävarmuustekijöitä tulee pyrkiä poistamaan laatimalla ympäristötavoitteiden rinnalle selkeitä suunnitelmia tavoitteisiin pääsemiseksi.

Siirtyminen hiilineutraaliin talouteen osuu samaan aikaan laajemman työn murroksen kanssa. Siirryttäessä kohti vähähiilistä yhteiskuntaa on, kuten edellä todettiin, tärkeää kiinnittää huomiota siirtymän oikeudenmukaisuuteen. Tähän kuuluu se, että yhteiskunta tukee työntekijöiden ja yrittäjien mahdollisuuksia osaamisen päivittämisessä ja uudelleen koulutautumisessa. Osaamisen kehittämistä tuetaan työvoimapalveluilla kuten työvoimakoulutuksilla, elinikäisen ohjauk-

Valiokunnan lausunto TyVL 4/2021 vp

sen keinoin, ennakoinnin kehittämällä, tiiviillä yritys- ja oppilaitosyhteistyöllä sekä edistämällä työpaikalla tapahtuvan työn kehittämistä sekä työssä oppimista.

Ilmastonmuutos vaikuttaa kasvavasti maailmantaloudessa ja työmarkkinoilla käynnissä olevaan globaaliin rakennemuutokseen ja työmarkkinoiden ennakoinnin merkitys korostuu vastattaessa haasteeseen. Kestävää kehitystä edistävillä toimialoilla on nähtävissä kansainvälistä kasvua ja uusien työpaikkojen syntymisen mahdollisuuksia. Tällaisia ovat mm. puhdas energia ja vähähiilisyys, uusiutuvat raaka-aineet, kiertotalous, kestävät ruokaratkaisut, elämänlaadun ja hyvinvoinnin parantaminen sekä näihin liittyvät teknologiat. Siirtyminen hiilineutraaliin yhteiskuntaan on valtava projekti, eikä työllisyystavoitteen kaltaisia suuria ponnistuksia voi toteuttaa siitä erillään. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta painottaakin, että työllisyystoimia suunniteltaessa on määrällisten tavoitteiden täyttymisen lisäksi kiinnitettävä huomiota myös syntyvien työpaikkojen laatuun eli niiden taloudellisiin, sosiaalisiin ja ekologisiin vaikutuksiin.

Suomi on toimeenpannut Agenda2030:n tavoitteita määrätietoisesti ja onkin muiden Pohjoismaiden rinnalla kansainvälisten kestäväen kehityksen vertailujen kärjessä. Suomella on kuitenkin mm. kulutus- ja tuotantotapoihin liittyviä haasteita. Suomi on muiden kehittyneiden maiden tavoin ulkoistanut ympäristövaikutuksiaan. Esimerkiksi Suomen kotitalouksien päästöistä noin 47 % tapahtui ulkomailta vuonna 2015. Koska päästöistä 47 % tapahtuu ulkomailla, Suomen tulee vahvistaa paikallista valmiiksi jo vähäpäästöistä teollisuutta ja yrittäjyyttä niin, että huomioidaan tämä päätöksenteossa. Samalla valiokunta pitää tärkeänä suunnata katsetta entistä enemmän myös tuonnin kestävyteen mukaan lukien ihmisoikeusnäkökohdat.

Sukupuoli ja digitalisaatio

Agenda2030-toimintaohjelman tavoite 5 on saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta korostaa, että tasa-arvon edistämisen on oltava läpileikkaavasti esillä toimintaohjelmaan liittyvässä työssä ja toimenpide-ehdotusten sukupuolivaikutusten arvioinnista on tarkoin huolehdittava.

Lisääntyvä digitalisaatio tuo mukanaan monia positiivisia asioita. Digitalisaatiolla voidaan mm. helpottaa työn ja perheen yhdistämistä lisäämällä työajan joustoa sekä etätyömahdollisuuksia. Digitalisaatioon liittyy kuitenkin myös monia yhdenvertaisuushaasteita. Jo nyt tiedetään, että palvelujen digitalisoituminen vaikuttaa niiden saavutettavuuteen eri ryhmissä eri tavoin — toisaalla kynnys madaltuu, toisaalla taas nousee. Erityisesti yksinasuvilla iäkkäillä henkilöillä, näistä valtaosa naisia, pääsy palveluiden äärelle saattaa heikentyä nopeasti etenevän digitalisoitumisen myötä. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että iäkkäiden henkilöiden palveluiden saatavuus varmistetaan digitalisaation edistyessä.

Suomalaisten työmarkkinoiden voimakas segregoituminen vahvistaa digitalisaation sukupuolivaikutuksia. Esimerkiksi miesvaltaiseen teknologia-alaan investoidaan voimakkaasti, kun taas liiketoiminnan digitalisaatio vaikuttaa ennen muuta naisemmistöisiin valkokaulusaloihin, kuten kirjanpitoon sekä sihteer- ja toimistotyöhön. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta korostaa, että investointien sukupuolivaikutukset on tärkeä arvioida etukäteen ja luoda suunnitelmat ja tarjota vaihtoehtoja mahdollisesti katoavien tai voimakkaasti muuttuvien ammattien varalta.

Valiokunnan lausunto TyVL 4/2021 vp

Tekoölyn käytön lisääntymisen osalta on todettu riskejä tyttöjen, naisten ja vähemmistöjen kanalta. Esimerkiksi koneoppimiseen pohjaavat algoritmit on usein ohjelmoitu oppimaan ja omaksumaan datamassoja kritiikittä. Ellei tätä huomioida kehitysvaiheessa, tekoöly saattaa ylläpitää ja jopa vahvistaa yhteiskunnallisia epätasa-arvoisia rakenteita sekä sukupuolistereotypioita. Algoritmien auditoinnissa tuleekin kiinnittää huomiota mittariston neutraaliuteen. Tekoölyn kehittämisvaiheessa tulisi myös aktiivisesti tiedostaa kielen ja muiden merkkijärjestelmien linkittyneisyys vallitseviin käsityksiin. Yksi väline tähän on tukea tekoölyjen kehittäjien moninaisuutta.

Verkkohäirintä ja vihapuhe on vahvasti sukupuolittunut ilmiö, ja se kohdistuu miehiin, naisiin ja moniin vähemmistöihin eri tavoin. Naiset kohtaavat verkossa enemmän ahdistelua ja seksuaalista häirintää, miehiä taas uhkaillaan väkivallalla naisia useammin. Sukupuolen ohella myös kuuluminen johonkin vähemmistöön, sosioekonominen asema tai ikä voivat vaikuttaa häirinnän ja vihapuheen kokemiseen risteävillä tavoilla. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että ilmiön monimuotoisuus huomioidaan verkkohäirinnän ja vihapuheen vastaisessa työssä.

Sukupuolten moninaisuus

Sukupuolten tasa-arvossa on miesten ja naisten välisen tasa-arvon lisäksi kyse myös sukupuolten moninaisuuteen liittyvistä tasa-arvokysymyksistä. Tasa-arvolaki kieltää syrjinnän sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella. Selonteossa olisi tämän johdosta voitu huomioida nykyistä laajemmin sukupuolen moninaisuus. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että sukupuolivähemmistöihin kuuluvien oikeuksien yhdenvertaisessa toteutumisessa on haasteita, ja pitää tärkeänä, että sukupuolten tasa-arvoa tarkastellaan laajasta näkökulmasta kaikkien sukupuolten tasa-arvona. Näkökulmaa tulee laajentaa sekä politiikkatoimia että niiden pohjaksi tehtyä tiedonhankintaa suunniteltaessa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää,

että tulevaisuusvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto TyVL 4/2021 vp

Helsingissä 15.4.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anna Kontula vas
varapuheenjohtaja Katja Taimela sd
jäsen Kim Berg sd
jäsen Bella Forsgrén vihr
jäsen Tuomas Kettunen kesk
jäsen Terhi Koulumies kok
jäsen Antti Kurvinen kesk (osittain)
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Niina Malm sd (osittain)
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Jukka Mäkynen ps
jäsen Ilmari Nurminen sd (osittain)
jäsen Anders Norrback r
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Ruut Sjöblom kok (osittain)
jäsen Riikka Slunga-Poutsalo ps
varajäsen Arto Pirttilahti kesk (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

istuntoasiainneuvos Miika Suves

Valiokunnan lausunto TyVL 4/2021 vp
Eriävä mielipide

ERIÄVÄ MIELIPIIDE

Perustelut

Agenda2030 sovittiin YK:n jäsenmaiden kesken vuonna 2015. Täten YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda2030 astui virallisesti voimaan vuoden 2016 alussa. Maailmanlaajuisen toimintaohjelman ytimenä ovat 17 yhteisesti hyväksyttyä tavoitetta ja niiden 169 alatavoitetta, jotka koskevat yhtäläisesti kaikkia valtioita (UN 2016). Agenda2030:n ja kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttaminen niin Suomessa kuin muissakin EU-jäsenmaissa on monelta osin kytköksissä Euroopan unionissa tehtävään päätöksentekoon. Suomi ja erityisesti Suomen nykyinen istuva hallitus ovat toimeenpanneet Agenda2030:tä alusta saakka määrätietoisesti. Itse asiassa Suomessa hallitus on määritellyt yhdeksi isoksi tavoitteekseen ns. osallistavan ja osaavan Suomen, joka on sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävä hiilineutraaliyhteiskunta jatkossa. Nyt käsitellyssä oleva selonteko on näin ollen järjestyksessään toinen toimeenpanosuunnitelma (osa Agenda2030), joka on annettu selontekona eduskunnalle.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä korostaa, että Suomen hyvinvointivaltiokehityksen kannalta ensiarvoisen tärkeää on mahdollistaa yritystoiminnan ja työpaikkojen säilyminen Suomessa tulevaisuudessakin. Erityisesti maamme energia- ja ilmastopolitiikka on nykyisen hallituksen johdolla käännetty sekä epävakaa että ennustamattomalle kurssille. Hallituksen politiikka ei huomioi riittävästi maamme kilpailukykyä, eikä työllisyyteen kiinnitetä riittävästi huomiota. Sen lisäksi, että koulutukseen ja innovaatioihin on panostettava riittävästi, jotta tutkimusta ja tuotekehitystä tehdään tulevaisuudessa nykyistä enemmän Suomessa, on varmistettava, että yritysten on kannattavaa investoida Suomeen myös tuotannon osalta, jotta mahdollisimman suuri osuus suomalaisten tarvitsemista tuotteista voidaan tuottaa kotimaassa. Tällä on kriittinen merkitys sekä kauppataseen että työllisyysasteen kehitykseen.

Mikäli Suomi mieli toimia uusiutuvan teknologian innovoijana ja vientimaana, hallituksen tulee herätä nykytilaan sen sijaan, että se keskittyy tuottamaan todellisuudesta irtautuneita visioita. Jopa valtionyhtiö Nesteelle oli kannattavampaa valita biojalostamonsa sijoituspaikaksi Rotterdam kuin Porvoo. Mikäli hallitus ei opi virheistään ja pyri aktiivisesti selvittämään sekä poistamaan Suomen kilpailukykyä erityisesti muihin EU-maihin verrattuna heikentäviä tekijöitä, on selvää, että työllisyystavoitteita ei saavuteta eikä yhteiskunnallamme ole varaa toteuttaa vihreän siirtymän sen enempää kuin muitakaan yhteiskunnan kannalta välttämättömiä investointeja.

Hallituksen tulevaisuuspolitiikan keskeinen sisältö on ilmastojohtajuus hinnalla millä hyvänsä riippumatta siitä, millaista haittaa se aiheuttaa kansantaloudellemme. Oikeudenmukaisesta siirtymästä puhuttaessa tulisi huomioida, että globalisaation myötä Suomessa tehdyt toimenpiteet eivät välttämättä johda siihen, että tuotanto siirtyisi ympäristöystävällisempään suuntaan, mikäli toimenpiteiden keskeinen sisältö on ainoastaan se, että tuotannosta tehdään Suomessa kalliimpaa. Todennäköisempi lopputulos on se, että kysynnän säilyessä ennallaan tuotanto siirtyy muihin maihin, suomalaisten päättäjien näkökulmasta regulaation ulottumattomiin. Oikeudenmukaisen siirtymän kannalta Suomen tulisi ensisijaisesti toimia EU-tasolla ja edellyttää, että kaikissa jäsenmaissa noudatettaisiin samoja kriteereitä, eikä pyrkä kansallisesti säätämään muita EU-maita tiukempaa lainsäädäntöä tai asettaa kansallisesti tiukempia tavoitteita.

Valiokunnan lausunto TyVL 4/2021 vp Eriävä mielipide

Palkansaajien keskusjärjestöt korostavat asiantuntijalausunnossaan, että julkisen talouden suunnitelmia ja talousarvioita päätettäessä kestävä kehityksen toimet ja seuranta olisi laajennettava kattamaan ekologisen kestävyuden lisäksi myös sosiaalinen kestävyys. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä jakaa esitetyn näkemyksen ja korostaa sitä, että suomalaisten kannalta oikeudenmukaista on se, että kaikki pelaavat samoilla säännöillä, eikä se, että suomalaisten toimijoiden asemaa heikennetään sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Hallituksen ensisijaisen tavoitteen tulisi olla suomalaisten työpaikkojen säilyttäminen, ja kaikissa toimenpiteissä tulisi huolellisesti tutkia työllisyys- ja yritysvaikutukset. Nämä vaikutukset näkyvät viime kädessä myös valtion budjetissa verotulojen määrän muodossa.

Vastaavalla tavalla kestävä kehityksen toimia suunniteltaessa tulisi huomioida niiden alueelliset hyvinvointi- ja työllisyysvaikutukset. Palkansaajien keskusjärjestöjen lausunnossa korostetaan, että yritysten on tärkeää suunnitella yhteistyössä ammattiliittojen ja työtekijöiden kanssa, miten esimerkiksi liiketoiminnan muuttaminen vähähiiliseksi vaikuttaa alan työpaikkoihin ja osaamistarpeisiin sekä toimittava ennakoivasti, jotta irtisanomiset voidaan välttää eikä uusista osaajista synny pulaa. Näitä toimia edistämään on varattava rahaa valtion ja muiden julkisten toimijoiden budjeteista sekä luotava institutionaaliset puitteet, joissa myös palkansaajat voivat myötävaikuttaa oikeudenmukaiseen siirtymään. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä pitää esitettyä näkemystä oikeasuuntaisena, mutta huomauttaa, että sanelupolitiikan sijasta hallituksen tulee laatia vähähiilisyystoimenpiteitä suunnitellessaan huolelliset vaikutusarviot, joissa myös elinkeinöelämän edustajien asiantuntemus ja näkemykset tulevat huomioiduksi.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä kiinnittää huomiota myös asiantuntijalausunnoissa esille tulleeseen työn sisällön ja kuormittavuuden muutoksiin erityisesti etätöiden osuuden kasvaminen huomioiden. Vastuu etätöiden järjestämisestä tai siitä aiheutuvista kustannuksista ei voi jäädä vain yksittäiselle työntekijälle. Toimivan työterveyshuollon merkitykseen ja työntekijöiden jaksamiseen on syytä kiinnittää erityistä huomiota koronapandemian pitkittyessä. Asiantuntijalausunnoista ilmenevällä tavalla olisi ensiarvoista nostaa esiin selkeämmin hyvinvoinnin ja toiminta- ja työkyvyn näkökulmia sekä työn merkitys terveyden lähteenä ja terveyden edistämisen areenana. Työkyky vaihtelee, ja työssä käynnin mahdollistaminen myös työkyvyn alentuessa on yleensä parempi vaihtoehto kuin työstä pois jääminen. Monella työikäisellä on erilaisia terveyshaasteita, mutta olennaisempaa usein on se, kuinka hyvin niiden kanssa voidaan työssä ja muussa elämässä elää sekä miten esim. työtä voidaan muokata paremmin työkykyyn sopivaksi. Mikäli näihin haasteisiin ei kyetä vastaamaan, hallituksen tavoitteet työurien pidentämiseksi eivät voi käytännössä toteutua.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä korostaa työvoimapalveluiden ja koulutustarjonnan merkitystä osana oikeudenmukaisen siirtymän onnistumista. Sen sijaan, että hallitus tarjoaa ratkaisuna kaikkeen työperäisen maahanmuuton lisäämistä, tulisi erityistä huomiota kiinnittää siihen, kuinka suomalaiset ja Suomessa jo olevat maahanmuuttajataustaiset työttömät saataisiin töihin. Hallituksen onnistumisen keskeisin yksittäinen mittari on työllisyysaste, jonka parantamisessa hallitus ei ole onnistunut. Lisää velkaa ei voida ottaa loputtomiin eikä maamme hyvinvointia rakentaa velkarahan varaan. Osana kestävä kehityksen toimintaohjelmaa Suomen tulisi esittää konkreettiset toimenpiteet, joilla kansantalous saadaan tasapainoon ja velkaantumisen pysäytettyä, mutta tällaisia toimenpiteitä hallitus ei ole esittänyt lainkaan.

**Valiokunnan lausunto TyVL 4/2021 vp
Eriävä mielipide**

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että tulevaisuusvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 15.4.2021

Rami Lehto ps

Riikka Slunga-Poutsalo ps

Jukka Mäkynen ps